

บันทึกเวที นิทรรศการครูต้นเรื่อง Online

ทีมโค้ช โรงเรียนแกนนำเครือข่าย โรงเรียนเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ

ด้วยนวัตกรรมจิตศึกษา PBL และ PLC (เครือข่ายโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา)

เรื่องเล่าการเรียนรู้และการเติบโตของครูต้นเรื่องจากวง Online PLC Coaching

นิทรรศการ “ครูต้นเรื่อง” Online

พบกับครู โรงเรียนแกนนำเครือข่าย โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา พื้นที่นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้เชิงระบบ จังหวัดศรีสะเกษ

วันเสาร์ที่ 28 พฤษภาคม 2565
(09.00 – 15.30 น.)

ครูต้นเรื่อง

ครูณัฐรินทร์ โททอง (ครูมินท์)
สอนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนบ้านปะทาย

ครูชฎาณิส คำจันทร์ (ครูโสม)
สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปะทาย

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผศ.ดร. นฤมล ช่างศรี
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อาจารย์เพชรรัตน์ บุญเสนอ
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านปะทาย

ทีมโค้ช

Facilitator

ศุภากร อ่อนลา (ครูปู)
โรงเรียนบ้านปะทาย

ธีรดา อุดมทรัพย์ (ครูหยก)
โรงเรียนบ้านปะทาย

Note-taker

ปัญชชัย ด้กระชัยชัย (ครูเอ)
โรงเรียนบ้านปะทาย

ผู้สนับสนุนเรียนรู้ คิดต่อ
ครูธีรดา อุดมทรัพย์ (ครูหยก) โรงเรียนบ้านปะทาย (093-0599264)

ประสานงาน IT คิดต่อ

ครูสุริยะ สมพร (ครูม) โรงเรียนบ้านปะทาย (095-6183069)

ครูจิตติชัย กิฬไธส (ครูมิด) โรงเรียนบ้านปะทาย (093-4355788)

เรื่องเล่า การเรียนรู้และการเติบโตของครูต้นเรื่อง จากวง Online PLC Coaching

QR Code Meeting ID & Passcode Zoom

ห้องย่อย Meeting ID: 102 417 82 8283 Passcode: 450642

ครูต้นเรื่องนำเสนอเรื่องเล่าการเรียนรู้

ครูต้นเรื่องคนที่ 1

ครูณัฐรินทร์ โททอง (ครูมินท์)

สอนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนบ้านปะทาย

เรื่องเล่าการเรียนรู้ : ‘เรื่องเล่น เล่น อนุบาล 2 ตอน เล่นผ่าน Process’ กระบวนการเรียนรู้ Process Art

ครูมินท์ถอดบทเรียนตนเอง โดยบอกว่า แรงบันดาลใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ Process Art เกิดจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ทำให้เด็กไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เมื่อกลับมาโรงเรียนจึงเกิดการสูญเสียการเรียนรู้ ทำให้เด็กมีปัญหาพัฒนาการทางด้านภาษาและการสื่อสาร ทักษะด้าน

ความสัมพันธ์ถดถอย และขาดระเบียบวินัย ปรับตัวในการมาโรงเรียนได้ช้า เนื่องจากความเคยชินจากการอยู่บ้าน ดังนั้นกิจกรรมการเล่นจึงเป็นหัวใจและมีความสำคัญยิ่ง เพราะธรรมชาติของเด็กจะชอบการเล่น

การเล่นนอกจากจะสนองความต้องการทางจิตใจ เพื่อความสนุกสนานแล้วยังเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเด็กอีกด้วย ขณะที่เด็กเล่นจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนาความคิดไปพร้อมกัน ด้วยเหตุนี้จึงได้นำกิจกรรมศิลปะมาผสมผสานในงานเล่นกิจกรรมบูรณาการ PBL โดยใช้ศิลปะที่เน้นกระบวนการ Process Art ในการพัฒนา Self พัฒนา EF และพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กมองเห็นความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ และถ่ายทอดออกมาให้ผู้อื่นรับรู้อย่างเป็นรูปธรรมได้ เนื่องจาก Process Art มุ่งเน้นให้เด็กได้คิดอย่างอิสระ ได้ตัดสินใจด้วยตนเอง และลงมือสร้างสรรค์ผลงานโดยไม่ต้องพะวงถึงความสวยงามหรือความถูกผิด แต่มองถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากตัวเด็กเท่านั้น และครูผู้สอนต้องเปลี่ยนมุมมองในการพูดถึงผลงานของเด็กโดยต้องชื่นชมเชิงบวกให้มากขึ้น

ความรู้สึกของการได้รับมอบหมายเป็นครูต้นเรื่อง

ตนมีความรู้สึกกังวลมากกว่าจะสามารถจัดกิจกรรมได้หรือไม่ และจะสามารถทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น จดจ่อกับสิ่งที่เขาทำได้หรือไม่ ทั้งยังกังวลในเรื่องของการเตรียมตัว เพราะต้องศึกษาค้นคว้าหากิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และปรับตัวอยู่กับครูและเพื่อนได้อย่างสนุกสนานและมีความสุขในการทำกิจกรรมและการมาโรงเรียนได้อย่างไร

การเตรียมตัวและวางแผนในการจัดกระบวนการเรียนรู้

- การวางแผนในการออกแบบและเป้าหมายที่ชัดเจนที่จะพัฒนาเด็ก โดยใช้กระบวนการ Process Art ให้เด็กได้ลงมือทำอย่างอิสระตามความคิดและจินตนาการ เพื่อพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ทั้ง EF และ Self โดยไม่ต้องพะวงถึงความสวยงามของผลงาน แต่ให้มองถึงเป้าหมายในการพัฒนา
- ศึกษาค้นคว้าคู่มือพัฒนาทักษะ EF สำหรับครูปฐมวัย
- ศึกษา 5 งานชุดครูปฐมวัย ได้แก่ งานเล่น งานสำรวจ งานบ้าน งานสวน และงานครัว
- ศึกษาพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน จากหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2560
- ค้นคว้าการเล่นที่เหมาะสมกับช่วงวัย
- ทำความเข้าใจกับคำว่า Process Art
- การเติมเต็มจากวง PLC โดยให้คุณครูร่วมกันออกความคิดเห็นในการจัดกระบวนการเรียนรู้

การเปลี่ยนแปลงหลังจากจัดกระบวนการเรียนรู้

- เพิ่มทักษะการสื่อสาร มีความมั่นใจในการพูดมากขึ้น
- กล้าคิด กล้าทำ กล้าถาม กล้าแสดงความคิดเห็น และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
- ใจกว้างและมีทัศนคติเชิงบวก โดยยอมรับความเป็นจริงของเด็ก เปิดรับความคิดเห็น และมองเห็นความก้าวหน้าของเด็กแม้จะเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อย
- กล้าออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อพบปัญหา จะวางแผนและตั้งเป้าหมายเพื่อพัฒนาเด็กให้มากขึ้น

ทักษะที่ค้นพบจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ Process Art

- การริเริ่มลงมือทำ โดยคิดค้น ไตร่ตรอง ตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติ เพื่อทำความเข้าใจต่อกิจกรรมที่จะนำมาสอนเด็ก
- การวางแผน จัดระบบ และดำเนินการ โดยนำส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ มาเชื่อมต่อกัน

ทักษะที่เกิดขึ้นกับเด็กหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม

- การได้ลงมือทำด้วยตนเองทำให้เด็กมีสมาธิ สามารถจดจ่อกับสิ่งที่กำลังทำได้

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดกระบวนการเรียนรู้

- การวางแผนเป้าหมายที่ชัดเจน
- การยอมรับฟังความคิดเห็นทั้งจากเด็กและจากครู
- การสื่อสารเชิงบวก โดยสร้างข้อตกลงร่วมกันว่าจะพูดอย่างไรให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและสื่อสารให้ตนและเพื่อนเข้าใจ
- การให้โอกาสตนเองในการเป็นครูต้นเรื่องที่ครูทุกท่านสามารถนำไปปรับใช้ได้ และให้โอกาสเด็กได้ทำกิจกรรม
- การริเริ่มลงมือทำโดยที่ไม่รู้ผลลัพธ์ว่าจะเป็นด้วยดีหรือไม่
- การลองผิดลองถูก
- การตัดสินผลงาน ซึ่งครูต้องมีความชัดเจน โดยครูอาจชมเด็กได้ แต่ต้องระวังในการใช้คำพูดและมีเหตุผลที่แตกต่างกันไป เช่น ชอบเพราะอะไร ผลงานสวยเพราะอะไร ให้เด็กได้เห็นว่าผลงานแต่ละชิ้นมีความสวยงามเป็นของตัวเอง
- การระวังในการใช้คำพูด เพราะเมื่อเด็กโดนตำหนิ เด็กก็จะไม่อยากทำ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ก็จะไม่เกิด สอดคล้องกับ Process art ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญว่าผลงานของเด็กจะต้องสวยงาม

หรือดูดี แต่มองที่เป้าหมายที่ต้องการพัฒนามากกว่า ซึ่งครูต้องเปลี่ยนความคิดโดยลดการตำหนิต่ำขึ้น
ชมให้มาก เพื่อให้เด็กได้มีกำลังใจในการทำงานและลงมือทำผลงานให้ออกมาดีที่สุด

สิ่งที่เรียนรู้จากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปต่อยอดในชั้นเรียน

- การฟังอย่างตั้งใจและมองเห็นสิ่งที่เด็กคิดจริง
- ชื่นชมและเห็นความงามอย่างแท้จริง
- จัดสิ่งที่เด็กพูดหลังกระดาศผลงาน โดยให้กระดาศเปล่าแล้วให้เด็กลองจินตนาการถึงสิ่งที่พบหรือสิ่งที่อยู่รอบตัวแล้วสร้างสรรค์เป็นผลงาน จากนั้นให้เด็กเล่าว่าผลงานชิ้นนี้คืออะไร ซึ่งการจัดคำพูดของเด็กไว้จะทำให้เห็นถึงพัฒนาการทางด้านภาษาและการสื่อสารในการเล่าเรื่องได้
- การนำนิทานมาประกอบการเคลื่อนไหวและจังหวะ เช่น นิทานหมีผัดกาดยักษ์ โดยครูได้เล่านิทานให้เด็กฟัง จากนั้นได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันก่อนชวนเล่นบทบาทสมมติ ทำให้เด็กสามารถเปรียบเทียบ เรียงลำดับได้ และได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งเด็กชอบมาก จำตัวละครได้เร็ว และอยากเล่นทุกวัน

การเรียนรู้ที่นำไปต่อยอดในภาคเรียนต่อไป

- การใช้พยัญชนะ อักษร และตัวเลขแปลงร่าง
- การเดินชมผลงานของเพื่อนด้วยการชวนดูผลงานบนบอร์ด ชวนคุยถึงสิ่งที่ทำ ความตั้งใจ และความภาคภูมิใจ
- กิจกรรมสำรวจ สามารถชวนเด็ก ๆ สังเกตและเรียนรู้ได้หลายอย่าง เพื่อพัฒนาทักษะการคิด อ่าน เขียน และการสื่อสาร เพื่อนำไปต่อยอดการเรียนรู้ชั้น ป.1

ผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติม

อาจารย์เพชรรัตน์ บุญเสนอ

ผู้เชี่ยวชาญการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาทักษะ EF หัวหน้าศูนย์ EF Center
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร

ทำไมการเรียนรู้ 5 งาน ในเด็กปฐมวัยจึงมีความจำเป็น

การเรียนรู้ของเด็กก่อนอนุบาลต่างจากเด็กประถม จึงต้องเรียนรู้ผ่านการเล่นและกิจกรรมประจำวัน โดยต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับตอนอยู่บ้านให้มากที่สุด ดังนั้นการเรียนรู้ผ่าน 5 งานจึงมีความจำเป็น เพราะคล้ายกับตอนที่เด็กอยู่บ้าน ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้แบบธรรมชาติ แต่เกิดการเรียนรู้จริง เช่น การเรียนรู้ผ่าน

งานสวน เด็กจะได้เรียนรู้ทั้งวิทยาศาสตร์ ทั้งการลงมือ ได้จับดิน ได้สำรวจการเติบโตของเมล็ดพืช หรือการทำงานบ้านก็ได้พัฒนาทักษะหลายอย่าง ทั้งกล้ามเนื้อมัดเล็กและกล้ามเนื้อมัดใหญ่ รวมถึงเกิด EF เกิด Self และเกิดความมั่นใจขึ้นได้

จำเป็นต้องตัดสินผลงานของเด็กหรือไม่

วัยเด็กเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้ความสวยงามของโลกใบนี้ หากเราสอนเขาในเรื่องของการตัดสินถูกผิดก็เหมือนกับที่เราไปตัดสินเขา ฉะนั้นเด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างไรขึ้นอยู่กับการสอนในช่วง 0-7 ปีนี้ ดังนั้นเราไม่ควรตัดสิน แต่ควรชวนให้เด็กได้มองเห็นกระบวนการ กล่าวคือ อาจนำผลงานมาวางเป็นวงกลม แล้วพาเด็กเดินชมผลงานร่วมกัน ให้เด็กได้รู้ว่าความงามมีหลากหลาย ผลงานที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากจินตนาการหรือประสบการณ์ที่ได้พบ เพราะฉะนั้นไม่ควรตัดสินด้วยการให้คะแนนหรือดาว แต่ควรชื่นชมผลงานร่วมกัน เช่น เพื่อนคนนี้ทำงานละเอียดจัง วางใบไม้ได้ดีจัง เลือกสีได้เหมาะสมจัง เป็นต้น

ยกตัวอย่างกิจกรรมที่ช่วยฝึกให้เด็กวางแผน

- สามารถชวนเด็กคุยได้ตั้งแต่ตอนเข้าก่อนเข้าเรียนว่า หลังจากเข้าแถวเด็ก ๆ อยากจะเล่นอะไร แล้วพอลงไปในห้องเรียนอยากจะทำอะไร หรือแม้แต่เวลาที่ทำกิจกรรมศิลปะก็อาจชวนเด็กคิดและตั้งคำถาม เช่น วันนี้จะเก็บกิ่งไม้อะไรบ้าง แบบยาวหรือแบบสั้น เก็บใบไม้มีสีอะไร แล้วเด็กอยากจะทำมาวางแบบไหน สิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กได้มีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้ แต่ถ้าครูวางแผนทุกอย่างให้กับเด็กโดยไม่让孩子ได้ออกความคิดเห็น เด็กก็จะไม่มีโอกาสได้คิด ได้วางแผน ดังนั้นควรให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ด้วย ซึ่งเด็กตั้งแต่อายุ 4 ขวบครึ่งขึ้นไปสามารถมีส่วนร่วมในการคิดได้
- การให้เด็กจินตนาการด้วยการสร้างผลงานจากกระดาษเปล่าแทนการตีกรอบผลงานให้ว่าควรทำอย่างไร ทำให้ประเมินผู้เรียนได้หลายอย่าง ได้เห็นทั้งพัฒนาการและตรรกะทางความคิด ทั้งยังได้ฝึกฝนให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดเห็นด้วย

สิ่งที่ประทับใจในกิจกรรมของครูมินท์ คือ ได้เห็นเด็กมีโอกาสดูแลแสดงความคิดเห็นว่าดีใจในสิ่งที่ทำ ซึ่งคำว่า ‘ดีใจ’ สื่อถึง Self ซึ่งเด็กจะเป็นกระบอกสะท้อนของครู จะเห็นได้ว่าเด็กกล้าพูดเพราะครูเปิดโอกาสและมีการสนทนาซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ครูมินท์ยังมีสีหน้าที่ไร้อารมณ์และยิ้มแย้มตลอดเวลา ซึ่งเมื่อใดก็ตามที่ครูอนุบาลมีรอยยิ้มบนใบหน้า จะเป็นกระบอกสะท้อนให้กับเด็กกล้าที่จะพูด กล้าที่จะยิ้ม และกล้าที่จะสื่อสาร ซึ่งเราเป็นเหมือนพื้นที่ปลอดภัยให้กับเด็ก

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยปัจจุบันคือต้องมี Self อันดับแรกในบันได 3 ขั้น โดย Self จะส่งผลถึง EF ซึ่งอาจจะมีทั้งทักษะพื้นฐาน ทักษะปฏิบัติ และทักษะการกำกับตนเอง รวมถึงพัฒนาการ 4 ด้าน ที่ครูมินท์ได้ให้

เด็กพัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งทุกอย่างได้บูรณาการรวมกันในกิจกรรมของครุมินท์ ทั้ง Self และ EF นั้นพัฒนาอยู่ร่วมกัน เช่น เมื่อเด็กจดจ่อใส่ใจ EF ตัวอื่นก็จะเกิดขึ้นได้เช่นกัน

วิธีการทำให้เด็กเป็นผู้ฟังที่ดี

ในการจัดกระบวนการเรียนรู้กับเด็ก ควรทำให้เด็กรู้สึกเหมือนกับอยู่บ้านหรือเหมือนเราเป็นแม่ของเด็ก เพื่อให้เด็กไม่รู้สึกถูกแยกจากที่บ้าน ซึ่งการที่จะไม่ทำให้เด็กรู้สึกถูกทอดทิ้งหรือถูกกักขังเมื่อเราคุยกับเด็กคนอื่นอยู่นั้น อาจทำกิจกรรมวงกลม โดยให้เด็กนั่งล้อมวงกันและพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นซึ่งกันและกัน จะทำให้ไม่มีใครอยู่ข้างหน้าหรือข้างหลัง ทุกคนสามารถมองเห็นกันได้ และครูเองก็จะได้มองเด็กได้อย่างทั่วถึง แต่หากในระหว่างทำกิจกรรม เด็กเกิดการคุยกันหรือไม่สนใจ ครูอาจจะใช้วิธีการดังนี้

- Level 1 มอง
- Level 2 ตะแล้มส้นเพื่อให้เด็กรู้ว่ากำลังทำผิดกติกา
- Level 3 หากเด็กคุยกันหลายคน อาจจะใช้วิธีร้องเพลง เช่น ‘ตบมือตบตัก ตบมือตบตัก หรือจ๊ับจ๊ับจ๊ับ นกกระจิบบินไป’

โดยครูอาจมีกระบวนการนำเด็กกลับเข้าสู่บทเรียนที่ต่างกันแล้วแต่จัดสรร ซึ่งหากทำซ้ำ ๆ ในแต่ละ Level เด็กก็จะจำได้และรู้ว่าควรหยุดเมื่อไหร่

สะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครุมินท์

- การวางเป้าหมายของแต่ละแผนการสอนให้ชัดเจน เพื่อให้ตนเองเข้าใจง่ายและนำพาเด็กไปถึงเป้าหมายได้ถูกต้อง
- การให้โอกาส เป็นเรื่องที่สำคัญ สื่อให้เห็นว่าครูผู้สอนมีความเมตตาต่อตนเอง มีสติ รอได้ ให้โอกาสเป็น เพราะหากเรานำเด็กทำทุกอย่าง เด็กก็จะไม่เกิดการลองผิดลองถูก การริเริ่มลงมือทำ
- การสื่อสารเชิงบวก ทำให้เกิดการยอมรับฟังความคิดเห็น
- การตำหนิเด็ก อาจเปลี่ยนเป็นคำพูดเชิงบวก ซึ่งเราสามารถตำหนิเด็กได้โดยการให้คำแนะนำเชิงบวก

การแปะบอร์ดผลงาน

ควรวางเป้าหมายของแต่ละผลงานให้ชัดเจน เช่น หากใน 1 ผลงาน ครูต้องการโชว์และเก็บ จะทำอย่างไรให้เด็กมองว่าผลงานของตนมีคุณค่า วิธีการคือ ต้องปรับเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนแห่งการเรียนรู้ โดยทุกคนสามารถโชว์ผลงานของตนเองได้ ไม่ควรเลือกโชว์ของคนใดคนหนึ่ง เพื่อให้เด็กได้เกิด Self Esteem ได้มั่นใจในผลงานของตนเอง และเมื่อจัดทำผลงานใหม่ อาจให้เด็กช่วยเก็บผลงานของตัวเองใส่แฟ้มสะสมผลงาน จากนั้นจึงเริ่มโชว์ผลงานใหม่

การขอเรียนหรือขอทำซ้ำของเด็ก

เกิดจากธรรมชาติของสมองของเด็กช่วงวัย 0-7 ปี ที่เวลาเรียนรู้ซ้ำจะทำให้เกิดความมั่นใจ เหมือนกับเวลาที่ผู้ใหญ่ดูหนังเรื่องเดิมซ้ำ ๆ ก็จะจับจุดเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือมองเห็นอะไรเพิ่มเติมได้ เช่นเดียวกับเด็กเมื่อเขาได้ทำอะไรซ้ำ ๆ ก็จะฝึกความมั่นใจและความมั่นคงได้ เมื่อครูถามคำถามก็จะตอบได้ทันที ฉะนั้นการทำซ้ำในอนุบาลไม่ใช่เรื่องที่ผิด เหมือนกับที่เด็กชอบฟังนิทานซ้ำ ๆ ทำให้ได้ฝึกพัฒนาการไปด้วย

การแชร์ประสบการณ์

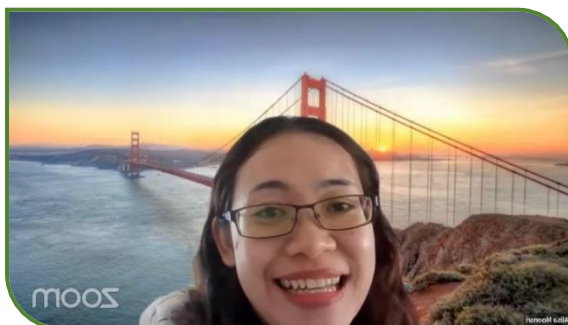
ผอ.สมศักดิ์ ประสาร
ผู้โรงเรียนบ้านปะทาย

ทำไมการเรียนรู้ 5 งาน ในเด็กปฐมวัยจึงมีความจำเป็น

เพราะเป็นเรื่องราวที่ใกล้ตัวและอยู่ในชีวิตจริงของเด็ก ทำให้เด็กสามารถนำไปใช้ได้จริงและเข้าใจในชีวิตจริงของมนุษย์ ทั้งยังได้พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน EF และ Self ไปด้วยกัน

ความคิดเห็นต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูมินท์

ครูมินท์ทั้งเรียน พัฒนา และได้เปลี่ยนแปลงตัวเอง ซึ่งสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือมีพี่เลี้ยงที่เข้าใจและใส่ใจ ทั้งยังมีวง PLC ในการช่วยพัฒนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วย

ครูอริสา มุนศรี
จากโหนดมหาวิทยาลัยขอนแก่น

เป็นครูสอนประถม 1-3 เหมือนกัน ชอบกิจกรรมที่ครูเตรียมให้นักเรียนทำ ซึ่งนักเรียนได้หาอุปกรณ์เพื่อสร้างรูปคนจากความต้องการของตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของผลงาน สังเกตได้จากการที่นักเรียน

สามารถอธิบายได้ว่ามีอะไรเป็นส่วนประกอบของรูปบ้าง
เป้าหมายที่ครูต้องการฝึกให้นักเรียน

โดยผลลัพธ์ที่ได้นั้นอยู่ภายใต้จุดประสงค์หรือ

คำถามจากผู้เข้าร่วม

ครูสุริยะ สมพร
โรงเรียนบ้านตะเคียนราม

- ทำอย่างไรให้เด็กสายตาสั้นสามารถเรียนรู้และมีพัฒนาการได้ดี?

ทั้งเด็กสายตาสั้นและปกติมีคำแนะนำเหมือนกันคือ เรียนรู้อย่างไรให้สนุก โดย Concept ของการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ผ่านการเล่น เช่นในเรื่องของการเขียน อาจจะใช้กิจกรรมอักษรแปลงร่างได้ โดยการนำก้อนหิน สายชาร์ตโทรศัพท์ เชือกกล้วย หรือสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมาเรียงกันเป็นตัวอักษร แล้วนำมือลากไปตามสิ่งนั้น จะช่วยเรื่องประสาทสัมผัสแทนการโฟกัสกับการเขียนอย่างเดียวที่อาจทำให้เด็กเครียด เมื่อมองไม่ชัดก็อาจจะยิ่งเครียดขึ้นไปอีก ซึ่งในกระบวนการนี้ครูอาจจะชวนเด็กเล่นและถ่ายรูปไว้แปะบอร์ดเทียบกับตัวอักษรได้ หรืออาจชวนแปลงร่างด้วยการวาดรูป เช่น ก.ไก่ อาจเติมหงอน เติม ปาก เติมขาได้ ซึ่งการทำกิจกรรมให้สนุกนั้นมีหลากหลาย อาจนึกถึงตอนเราเป็นเด็ก เราชอบเล่นอะไร ก็นำสิ่งนั้นมาเล่นกับเด็กได้

ครูต้นเรื่องคนที่ 2

ครูชฎาณิศ คำจันทร์ (ครูโสม)
สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนบ้านนาขนวน

ถอดบทเรียน ‘ครูต้นเรื่อง’

‘การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้วยกระบวนการ Lesson Study และวิธีการแบบเปิด (Open Approach)’

ความรู้สึกของการได้รับมอบหมายเป็นครูต้นเรื่อง

- รู้สึกตื่นเต้นและเป็นกังวลว่าจะสามารถนำเสนอเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจได้หรือไม่
- รู้สึกกลัวว่าจะสื่อสารให้ผู้ฟังไม่เข้าใจ
- รู้สึกดีที่ได้รับโอกาส เพราะทำให้เห็นการจัดการเรียนการสอนของตนเองในชั้นเรียนว่าเป็นอย่างไร ซึ่งสามารถนำมาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไปได้

ความรู้สึกหลังจากจบกระบวนการเรียนรู้

- รู้สึกโล่ง
- ได้ฝึกฝนตนเอง

อุปสรรคในการเป็นครูต้นเรื่อง

- ระยะเวลาการเตรียมตัว เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ทำให้เด็กหยุดบ่อย มาเรียนบ้าง ไม่มาเรียนบ้าง จึงทำให้การวางแผนงานมีอุปสรรค
- การถ่ายคลิปวิดีโอ ทางโรงเรียนขาดบุคลากรชำนาญการด้าน IT จึงได้ ผอ. มาช่วย

แนวทางแก้ไข

- หาทีมช่วยออกแบบวางแผน ทั้งเรื่องแผนการจัดการเรียนรู้และสื่อนำเสนอ

แรงบันดาลใจในการเลือกหัวข้อ

- สถานการณ์ปัญหาที่น่าสนใจเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ทักษะทางคณิตศาสตร์
- ความร้อยเรียงของเนื้อหา โดยวางแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเนื้อหาที่เรียนขณะนั้น
- เหมาะกับระดับชั้นของผู้เรียน โดยไม่ข้ามเนื้อหาไปมา

การเตรียมตัวและวางแผนในการจัดกระบวนการเรียนรู้

- การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเลือกเรื่องที่จะสอนมาทำความเข้าใจเนื้อหา จากนั้นจึงออกแบบวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันผ่านวง PLC โดยเริ่มจากสถานการณ์ปัญหา การให้โจทย์ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เคยเจอในชีวิตประจำวัน และเตรียมสร้างสื่อการสอน
- การนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูทุกคนร่วมกันสร้างสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน โดยมีครูที่ร่วมสร้างมาร่วมสังเกตการณ์ด้วย
- การสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้

สิ่งจำเป็นสำหรับครูต้นเรื่อง

- ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและกระบวนการโดยละเอียด โดยครูผู้สอนและทีมต้องมีความรู้และเข้าใจในเนื้อหาที่จะสอนเพื่อนำเด็กไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้ได้
- การวางแผนการทำงานและออกแบบการสอนร่วมกัน
- ทักษะการสื่อสาร การพูดนำเสนอเรื่องราวให้มีความน่าสนใจ การเขียนเรื่องเล่า รวมไปถึงการฟังและตอบคำถามจากผู้เข้าร่วมและผู้ทรงคุณวุฒิ
- การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทั้งในชั้นเรียนและเวทีนำเสนองาน

สิ่งที่เรียนรู้จากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปต่อยอดในชั้นเรียน

- การออกแบบกิจกรรมการสอนทางคณิตศาสตร์ โดยนำเรื่องที่อยู่ในชีวิตจริงของเด็กมาเชื่อมโยงกับโลกทางคณิตศาสตร์ ยกตัวอย่าง การสอน ป.5 เรื่องทศนิยม 1 ตำแหน่ง ไปสู่ 2 ตำแหน่ง โดยให้เด็กได้

ออกมามีส่วนร่วมด้วยการเทพริมาตรน้ำให้ได้ตามตัวเลข ตามโจทย์ที่วางไว้ หรือตามชื่อของตัวเอง ซึ่งเป็นการให้เด็กได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ จะทำให้เด็กมีความเข้าใจเนื้อหาของบทเรียน เข้าใจสถานการณ์ปัญหาและมีแนวคิดในการแก้ไขได้ง่ายขึ้น แต่หากบางคนยังไม่เข้าใจก็สามารถมาดูซ้ำได้

- การให้โจทย์ ต้องเป็นโจทย์ที่กระตุ้นความสนใจของเด็ก
- การออกแบบแผนกระดาน โดยจะนำมาปรับใช้กับนักเรียนในเทอมนี้ ซึ่งหากวางแผนล่วงหน้าก็จะทำให้เห็นการทำงานหรือการสอนของครูในคาบนั้น ๆ ชัดขึ้น รวมถึงเด็กจะได้เห็นการเชื่อมโยงของโจทย์และเนื้อหาแนวคิดที่ชัดเจนขึ้น
- การเติมเต็มความรู้ในการสอนคณิตศาสตร์โดยชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach)

การเปลี่ยนแปลงหลังจากจัดกระบวนการเรียนรู้

- ได้ฝึกการเป็นผู้นำเสนอมากขึ้น
- กล้าออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกวิชา
- มีความใจเย็นมากขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ได้ลงมือทำ แทนการเฉลยด้วยความใจร้อน
- มีทักษะในการสื่อสาร มีความมั่นใจในการพูดมากขึ้น
- ได้เรียนรู้บางเรื่องไปพร้อมกับเด็ก

สิ่งที่เด็กได้รับหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม

- สนุกกับการเรียนรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิเติมเต็ม

ผศ.ดร.นฤมล ขำศรี
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ทำไมการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์จึงต้องเรียงตามลำดับเรื่องหรือความร้อยเรื่องของเนื้อหา

วิชาคณิตศาสตร์จะใช้เครื่องมือที่มีความต่อเนื่องกัน เช่น เรื่องที่ครูโสมเลือกมาเป็นเรื่องที่เด็กจะต้องมี How to หรือเครื่องมือก่อนหน้านั้นมาแก้ปัญหา จึงจะมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาต่อได้ แต่บางเรื่องที่เริ่ม

หัวข้อใหม่อาจไม่จำเป็นต้องอาศัย How to ก่อนหน้านั้นมาใช้ สามารถเริ่มได้เลย ซึ่งเวลาที่เราร่วมชั้นเรียนกับเด็ก สามารถเลือกกิจกรรมบางตัวที่ไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือหรือ How to เดิมมาแก้ปัญหา แต่ให้ใช้จากประสบการณ์ของเด็กที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยของครูโสมใช้หนังสือเรียนญี่ปุ่นที่เน้นการแก้ปัญหาต่อเนื่องมาตลอด แสดงให้เห็นว่าเมื่อเด็กเรียนมาถึงระยะเวลาหนึ่งก็จะสามารถแสดงแนวคิดออกมาได้อย่างเหมาะสมกับระดับชั้นที่เขาอยู่ ซึ่งอาจจะต่อหรือไม่ต่อกันบางเรื่องก็ได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะต้องมีความต่อเนื่องในมุมที่เด็กต้องถูกพัฒนาให้อยู่กับการแก้ปัญหาได้อย่างต่อเนื่อง

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ทำให้เด็กหยุดเรียนไปนาน อาจลืมเนื้อหาของบทเรียนไปบ้าง เราไม่จำเป็นต้องทวนซ้ำ แต่ให้อาศัยสถานการณ์ปัญหาที่ปรับให้เหมาะกับสิ่งที่เขาเป็นอยู่ เช่น เด็ก ป.2 เรียนเรื่องการอ่านตารางก็สามารถทำได้ตามศักยภาพที่เขา มี สิ่งที่ต้องทำต่อคือจะปรับอย่างไร ซึ่งจะเป็นการออกแบบสถานการณ์ปัญหาให้ต่อเนื่องมากกว่าการทวนความรู้เดิม

แนะนำการทำกิจกรรมการคูณของเด็ก ป.3 ให้ครูโสม

แนะนำให้ย้อนกลับไปดูกิจกรรมของ ป.2 เพราะเด็กต้องมีแนวคิดเรื่องยูนิต เรื่องหน่วยก่อน จะทำให้เห็นพัฒนาการของเด็ก

นอกจากนี้ครูศุภากร อ่อนลา (ครูบู) ทีมโค้ชจากโรงเรียนบ้านตะเคียนรามยังได้ให้คำแนะนำว่า อาจจะพาเด็กเล่นก่อนสักกระยะหนึ่งเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ Concept แล้วจึงนำเด็กเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ต่อไป

การออกแบบการจัดการเรียนรู้สามารถออกแบบผู้เดียวได้หรือไม่

สามารถทำได้แต่จะไม่ได้แง่มุมที่หลากหลาย และไม่มีการทำงานเป็นทีม โอกาสในการพัฒนาชั้นเรียนจะไม่ถูกขับเคลื่อน สะท้อนไปสู่การเรียนการสอนรูปแบบเดิม ดังนั้นการมีทีมช่วยกันจะทำให้เกิดการพัฒนาระยะยาวและเกิดกำลังใจในการขับเคลื่อน ซึ่งในทีมนั้นจะต้องประกอบไปด้วยครูจากหลากหลายวิชา เพื่อที่จะได้นำเสนอและเข้าถึงแง่มุมสถานการณ์ปัญหาได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นจุดเด่นของการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์คือกระบวนการทำงานเป็นทีม

นอกจากนี้ครูบูยังให้คำแนะนำว่า Lesson study จะมีกระบวนการเป็น step เริ่มตั้งแต่การออกแบบวางแผน เตรียมสื่อการสอน ซึ่งขณะที่เราสอนก็จะมีเพื่อนมาคอยสังเกตการณ์เพื่อสะท้อนผลร่วมกัน

โดยเรื่องการสะท้อนผล ผศ.ดร.นฤมล ได้ให้ความเห็นว่าตามหลักคิดของ อ.ไมตรี นั้น ประเด็นที่สำคัญที่สุดคือต้องพยายามสังเกตให้เห็นว่าแนวคิดที่เกิดขึ้นกับเด็กเป็นอย่างไร อารมณ์ความรู้สึกของเด็กหรือวิธีการจัดการปัญหาที่ครูเสนอเป็นอย่างไร ซึ่งจะเน้นไปที่ตัวเด็กและแนวคิด โดยข้อห้ามของการสะท้อนผลคือ

หลีกเลี่ยงการวิพากษ์โดยตรงไปที่ครูผู้สอน หากมีข้อผิดพลาดให้มองว่าเป็นความผิดพลาดของทีม และหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

แผนกระดาน

เปรียบเสมือน Action Plan ที่จะนำไปทำให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน โดยสามารถออกแบบการใช้กระดานผ่านกระดานจริง ๆ หรือผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือกระดาษก็ได้ โดยเราจะวางตำแหน่งได้ว่าเวลาที่เรานำเสนอสถานการณ์ปัญหา เราจะติดไว้ตำแหน่งใด เมื่อเด็กเสนอไอเดีย อธิบาย หรือพูด จะติดไว้ตำแหน่งใด และสุดท้ายการเชื่อมโยงกันหรือสรุปรวมจะแบ่งไว้ที่ส่วนใดของกระดาน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ครูที่เดินเข้าชั้นเรียนได้เห็นภาพชั้นเรียนของตัวเองตั้งแต่ต้นจนจบ สุดท้ายแล้วต้องสรุปด้วยว่ากระดานที่เราออกแบบไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นอย่างไร เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขต่อไป ซึ่งจะไม่ลบกระดาน เพราะต้องการบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนผ่านกระดานนี้ โดยครูสามารถบันทึกภาพกระดานนี้ไว้สะท้อนผลได้ ในขณะเดียวกันนักเรียนเองก็ได้บันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากคาบนั้น ๆ ผ่านกระดานนี้เช่นกัน

คำถามจากผู้ชม

- มีกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงอะไรบ้างสำหรับเด็กอนุบาล

เด็กเล็กเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยสุนทรียะ ดังนั้นการเรียนรู้ผ่านสถานการณ์ปัญหาจะช่วยพัฒนาทักษะการคิดควบคู่ไปด้วย กล่าวคือ ในกระบวนการเรียนรู้ที่让孩子ได้ออกแบบคนด้วยสิ่งรอบตัวนั้น ทำให้เด็กได้พบกับสถานการณ์ปัญหา และได้เกิดกระบวนการคิดว่าจะสร้างสรรค์ผลงานอย่างไรให้เกิดเป็นรูปคนได้

- จะทำอย่างไรให้เด็กกล้าแสดงแนวคิดของตัวเองที่ต่างจากเพื่อนได้

ต้องทำให้ห้องเรียนเป็น Safe Zone สำหรับทุกแนวคิดให้ได้ โดยเริ่มจากการที่สังเกตเห็นความคิดของเด็กตั้งแต่ครั้งแรกและเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงไอเดียโดยไม่มองว่าสิ่งนั้นถูกหรือผิด หลังจากนั้นเด็กจะกล้าเสนอแนวคิดของตัวเองมากขึ้น

การเชื่อมโยงผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูต้นเรื่องทั้งสองท่านโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

- อาจารย์เพชรรัตน์ บุญเสนอ ผู้เชี่ยวชาญการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาทักษะ EF หัวหน้าศูนย์ EF Center มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร

สิ่งที่ครูทั้งสองท่านมีเหมือนกัน คือ

- การวางแผนการเรียนรู้ที่ชัดเจน
- การ让孩子ได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ
- มีทักษะรอบเป็นเย็นได้ โดยควบคุมตัวเองได้ รอ让孩子ได้ทดลองทำด้วยตัวเองก่อนแล้วจึงบอก

- หลังจากจบชั้นเรียนได้มีการสะท้อนผลเพื่อพัฒนาในคาบต่อไปด้วย
- มีภาวะผู้นำ กล้าแสดงออก กล้าพูด เพราะถ้าเราเปลี่ยน ชั้นเรียนก็เปลี่ยนด้วย ซึ่งครูทั้งสองท่านได้เป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเองด้วยการพูดและอธิบายในสิ่งที่ตนวางแผน

● **ผศ.ดร.นฤมล ขำศรี** ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สิ่งที่ครูทั้งสองท่านให้คุณค่าเหมือนกันคือ การคำนึงถึงอารมณ์ความรู้สึกของเด็กเป็นหลัก โดยครูมินท์จะเป็นอารมณ์ความรู้สึกผ่านความงามของศิลปะ เพื่อให้เด็กได้พัฒนากระบวนการคิด ในขณะที่ของครูโสมถึงแม้จะเป็นวิชาคณิตศาสตร์ที่เด็กหลายคนไม่ชอบ แต่เมื่อปรับเปลี่ยนอารมณ์ของเด็กในการเข้าร่วมคณิตศาสตร์ผ่านสถานการณ์ปัญหาที่มีความยืดหยุ่น โดยเด็กสามารถแสดงอารมณ์แบบไหนก็ได้ สุดท้ายแล้วเด็กก็จะมีอารมณ์ที่อยากเรียนและสามารถแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้

นอกจากนี้ครูทั้งสองท่านยังให้อิสระ ให้อิสระเวลาในการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแก่เด็ก โดยไม่บีบบังคับ เพราะหากบีบบังคับก็จะไม่ทำให้เด็กเกิดอารมณ์ร่วม อีกทั้งยังมีการแชร์ไอเดียเดียวกัน โดยไม่ตัดสินว่าของใครไหนถูกผิด หรือสวยไม่สวย แต่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้กับสิ่งที่เพื่อนทำหรือชื่นชมกับสิ่งที่ตัวเองและเพื่อนทำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ควรมีในทุกวิชา

การเปลี่ยนแปลงของครูต้นเรื่องและชั้นเรียนในมุมมองของผู้บริหารทั้งสองโรงเรียนและอาจารย์หมอ

ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

ผอ.สังคม อินทร์ขาว

ผอ.สมศักดิ์ ประसार

- มองถึงการทำงานเชิงระบบ กล่าวคือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทำให้ได้พัฒนาครูไปด้วย โดยครูมีการทำ PLC ที่เข้มแข็ง มีเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจนและไม่เลื่อนลอย ทั้งนี้ครูยังได้เปลี่ยนวิธีคิดและแนวทางในการสอนให้กับตัวเองและผู้อื่น ทำให้ได้ครูคุณภาพเพิ่มขึ้น
- โครงการนี้เป็นโครงการที่ดีในการนำห้องเรียนมาเรียนรู้ร่วมกัน
- ได้เห็นการทำงานรูปแบบใหม่ของโรงเรียนที่เชื่อมโยงไปยังสถาบันการศึกษา โดยมีเป้าหมายคือพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน แต่ขณะเดียวกันครูก็ได้พัฒนาตัวเองไปด้วย กล่าวคือ ครูได้เปลี่ยนรูปแบบการทำงานมาเป็นการทำงานแบบทีม ครูสามารถทำให้นักเรียนกล้าที่จะคิดต่างได้ เกิดการยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลายในทุกเรื่อง ทำให้เป็นนิสัยติดตัว

ภาพบรรยากาศเวที

